

af Betalingen paa Statsbanerne eller ved Tilskud til deres Hidførelse ved andre Transportmidler. I Landstinget var der Enighed om at give Tilslutning til den første Paragraf, men vedrørende den anden Paragraf var der dels Tilslutning til Regeringens Standpunkt: at det ikke var rigtigt at føje Bortfaldet af den statlige Ejendomsskyld til, og dels Betænkelighed ved at komme ind paa en Ordning vedrørende Transport af Materialier. For at fremme Sagen hurtigst muligt enedes man derfor om at lade § 2 gaa ud, og Lovforslaget indskrænker sig altsaa nu til en Bemyndigelse til at fritage for den kommunale Ejendomsskyld. Jeg skal hermed anbefale, at Lovforslaget nyder velvillig Fremme i dette Ting, selv om Loven neppe vil faa overmaade stor Betydning, men naar man i nogle Kommuner tillægger den Vægt, bør vistnok i denne Tid intet lades uforsøgt.

J. C. Christensen: Den højtærede Indenrigsminister har sikkert Ret i, at dette Lovforslag neppe vil faa nogen overmaade stor Betydning; jeg antager endog, at det vil faa en meget ringe Betydning. Men da samtlige Partier i Landstinget, ogsaa Venstre, er blevet enige med Ministeren om Lovforslaget, kan vi for vort Vedkommende her tiltræde det.

Niels Petersen: Jeg skal paa mit Partis Vegne anbefale Lovforslaget til velvillig Behandling og til hurtig og uforandret Vedtagelse.

Fraenkel: Mit Parti ønsker ogsaa at medvirke til, at dette Lovforslag bliver til Lov, men vi deler den Opfattelse, som allerede er udtalt af den højtærede Indenrigsminister og det ærede Medlem fra Ringkøbing (J. C. Christensen): vi tror ikke, det vil blive større Foranstaltninger, som Lovforslaget, naar det bliver til Lov, giver Anledning til. I og for sig tror jeg ikke, det var umuligt at forbedre dette Lovforslag i et Udvalg; men Loven skal jo kun gælde til Marts næste Aar, og man kan jo ikke bygge i en Haandvending, saa den Nytte, Loven kan gøre — og nogen Nytte kan den gøre —, mener vi ikke, at vi vil unddrage Samfundet ved at opholde Lovforslaget paa dets Vej gennem Rigsdagen. Det, som efter min Mening især vil hindre, at Privatbyggeriet kommer i Gang i større Udstrækning efter Gennemførelsen af dette Lovforslag, er, at Skattelempelsen begrænses til 10 Aar. Man maa

nemlig huske paa, at Kreditforeningslaan amortiseres meget langsomt netop i de første 10 Aar og først derefter, i de næste 10 Aar; stærkere, og Følgen vil, saa vidt jeg kan se, blive, at Kreditforeningerne ikke i væsentlig Grad vil øge de Laan, der gives i Bygninger, som bliver opført i Henhold til denne Lov. Lad os sige, at de sætter dem op med f. Eks. 5 pCt.; det spiller saa at sige ingen Rolle overfor den Stigning paa i alt Fald en Snes Procent, som har fundet Sted i Omkostningerne ved Byggeriet under de nuværende Dyrtdsforhold. Men naturligvis vil Rentefrihed for Købesummen for de Grunde, som leveres af Københavns Kommune, kunne faa nogen Betydning; og lige saa vil det kunne faa nogen Betydning, hvis man i større Udstrækning giver Dispensation fra Byggeloven.

Da der er Trang til alt det Byggeri, der kan fremskaffes, vil vi ikke opholde Lovforslaget; lad saa Loven virke saa godt, den kan paa det givne Grundlag, men jeg tror ikke, vi slipper for at høre mere om Bolignøden her i Byen. Det er vitterligt, at her er Bolignød; for øvrigt er det et Forhold, som i Perioder har været almindeligt hele Europa over. Der er skrevet, jeg kan gerne sige, hele Biblioteker om dette Spørgsmaal, Bolignøden i store Stæder, i det sidste halvthundrede Aar; der er gjort Masser af Eksperimenter, og meget betydelige Lovgivningsarbejder har deres Udspring i Bolignøden. Overalt er man enig om, at den virker i tre Retninger: i Retning af at gøre en By eller større Kvarterer af den usund, saaledes at Dødelighedsprocenten vitterlig er langt større i disse Kvarterer end i den øvrige Del af Byen og altsaa Byens Dødelighedsprocent større, end den kunde og burde være; det er ligeledes konstateret, at den virker nedbrydende paa Moralen, og endelig, at den i høj Grad svækker Borgernes Økonomi. Ved det sidste Spørgsmaal vil jeg dvæle et Øjeblik, fordi der i den Henseende er fremkommet ganske interessante statistiske Oplysninger, som viser, at Bolignøden i saadanne Størbyer ikke, som man i Almindelighed tror, er et blot og bart Arbejderspørgsmaal, men netop i særlig Grad er et Mellemandsspørgsmaal. En tysk Statistiker, Schwabe, har udarbejdet en Statistik, som er godkendt af Tysklands i alt Fald for sin Tid betydeligste Statistiker, den tidligere Direktør for den preussiske Statistik. I denne Statistik findes en Tabel over den Del af en Families Udgifter, som udgøres af Huslejen. Den begynder med en Aarsind-